

הסיפור העממי

ספרות לכיתה ז' – מסע ביצירות

מהדורה למורה + דפי תלמיד

יצרה: רוית ראש בן ישי

תוכן העניינים

1. מהדורה למורה: מערך שיעור, תשובות ומחוון
2. דפי תלמיד: השייח' הפיקח מוציא לאור משפט · גראם פחות גראם יותר · העלמה החכמה והמלך · מסע העני שחיפש את מזלו · האיש המאושר ביותר בעולם · הפיקדון · שלוש הטבעות
3. משימת סיכום וכרטיס יציאה

👩‍🏫 מהדורה למורה – הסיפור העממי

השאלה הגדולה: מה יכולים סיפורים פשוטים שעברו מפה לאוזן במשך דורות ללמד אותנו על חוכמה, צדק ומזל?

מערך שיעור – 45 דקות

דקות	שלב	מה עושים
5	פתיחה: היה היו	המורה שואל/ת: איזה סיפור שמעתם בילדות מפי מישהו במשפחה? שלושה-ארבעה תלמידים משתפים (מי שרוצה).
8	מהו סיפור עם	הצגה קצרה של מאפייני סיפור העם על הלוח: פתיחה, דמויות שטוחות, ניגודים, חזרות משולשות, מבחן, מוסר.
12	קריאה	קריאה בקול של "גראם פחות גראם יותר" או של "השייח' הפיקח" מהמקראה הכיתתית, עם עצירה לפני הפתרון: מה הייתם עושים?
10	עבודה בזוגות	הזוגות ממלאים טבלת מאפיינים: איפה בסיפור יש פתיחה, ניגוד, חזרה, בעיה ופתרון, ומה המוסר.
7	דיון	שיתוף ממצאים ודיון: האם התחבולה הוגנת? מה הסיפור מלמד על צדק?
3	כרטיס יציאה	כל תלמיד/ה עונה על שאלה אחת מכרטיס היציאה.

מערך שיעור כפול – 90 דקות

דקות	שלב	מה עושים
7	פתיחה	משחק "היה היו": כל תלמיד/ה מוסיף/ה משפט אחד לסיפור עם שהכיתה ממציאה יחד.
10	מאפייני סיפור העם	הסבר ודוגמאות לכל מאפיין; התלמידים מזהים אותם בסיפור שהמציאו.
15	קריאה א	קריאת "השייח' הפיקח מוציא לאור משפט" ו"גראם פחות גראם יותר" בקבוצות.
12	השוואה	טבלת השוואה בין שני השופטים: הבעיה, התחבולה, המסר.
15	קריאה ב	קריאת "מסע העני שחיפש את מזלו" ו"האיש המאושר ביותר בעולם"; שיחה על מזל ואושר.
8	הפסקה פעילה	משחק סידור: התלמידים מסדרים כרטיסיות של שלבי הסיפור בסדר הנכון.
15	כתיבה	תחילת כתיבת סיפור עם מקורי לפי מבנה הסיפור העממי.

8	קריאה הדדית וסיכום	שניים-שלושה תלמידים קוראים פתיחות שכתבו (מי שרוצה), ומילוי כרטיס יציאה.

תשובות: השייח' הפיקח מוציא לאור משפט – סיפור עם

1. **מה נגנב מבית ראש הסוחרים?**
   תכשיטי אשתו, שהיו שמורים בארגז מיוחד (ארגז המוהר). כשחזר מדרכו מצא אותו ריק.
2. **באילו דרכים ניסו למצוא את הגנב לפני שפנו לשייח'?**
   הסוחר פנה לשופט (הקאדי), ביקש מהדרשנים לפנות לגנב, והווזיר ציווה על מפקד המשטרה לחקור – בלי הצלחה.
3. **מה הייתה התחבולה של השייח'?**
   הוא סיפר שיש סוס פלאי שיבעט בגנב, ומרח את זנבו בשומן ועפר. מי שתפס בזנב בלי פחד התלכלך, והגנב שפחד נשאר עם ידיים נקיות.
4. **מדוע דווקא הגנב נשאר עם ידיים נקיות? מה זה מלמד על נפש האדם?**
   הגנב האמין שהסוס יגלה אותו ולכן נמנע מלגעת. השייח' מבין שאדם אשם מתנהג מתוך פחד, ושהמצפון "מסגיר" אותו. הסוס הוא רק תירוץ – הבדיקה האמיתית היא של ההתנהגות.
5. **מה תפקידו של הקהל הגדול בסיפור?**
   הקהל יוצר מתח ותחושת משפט ציבורי. כשהסוס לא בועט הקהל מתאכזב, וזה מגביר את ההפתעה בפתרון. הקהל גם מעיד שהצדק נעשה בגלוי.
6. **מה מסמל ההבדל בין השייח' שגר באוהל לבין השולטן, הווזיר והמשטרה?**
   בעלי הכוח והמעמד נכשלו, ואילו איש פשוט ובעל חוכמה הצליח. הסיפור מלמד שחוכמה והבנת בני אדם חשובות יותר מתפקיד וכוח.
7. **האם התחבולה של השייח' הוגנת? האם מותר לשקר (על הסוס) כדי לגלות את האמת?**
   תשובה פתוחה. אפשר לטעון שהשקר הקטן לא פגע באיש וחשף את האמת; ואפשר לטעון שחקירה צריכה להתבסס על ראיות ולא על הפחדה. חשוב לנמק.
8. **האם לדעתכם ההבדל בידיים הוא הוכחה מספקת? מה הייתם בודקים עוד?**
   תשובה פתוחה: ההודאה של הגנב היא שהכריעה. תלמידים יכולים להציע לחפש את התכשיטים או לבדוק עדויות, ולהבין שבסיפור עם הפתרון החכם חשוב יותר מהליך מדויק.

חנ"מ: 1. תכשיטים · 2. השייח' החכם · 3. שומן ועפר · 4. כי הידיים שלו נשארו נקיות

תשובות: גראם פחות גראם יותר – סיפור עם

1. **מה היה התנאי של העשיר להלוואה?**
   אם העני לא יחזיר את אלף הלירות בתוך שנה, העשיר יחתוך מאה גרם מבשרו.
2. **מה עשה המלך כשלא ידע איך לפסוק?**
   דחה את המשפט בשלושים יום והטיל על הווזיר למצוא פתרון, ואיים שאם לא יצליח יענש.
3. **מאיפה הגיע הפתרון?**
   ממשחק של שני ילדים בעיירה נידחת, ששיחקו "עני ועשיר" והמציאו את תנאי הגרם המדויק.
4. **מדוע לדעתכם הפתרון מגיע דווקא מילדים?**
   הילדים חושבים בפשטות ובלי פחד מהחוק ומבעלי הכוח. הסיפור מלמד שחוכמה יכולה להימצא אצל הקטנים והפשוטים, ולא רק אצל מלכים ושרים.

5. **מה משמעות התנאי "לא גרם יותר ולא גרם פחות"?**
זה משתמש בלשון ההסכם עצמו נגד העשיר: אם ההסכם מדויק – גם הביצוע חייב להיות מדויק. התנאי הופך את העונש לבלתי אפשרי, כך שהצדק מנצח בלי לבטל את ההסכם.
6. **כיצד הסיפור בונה מתח?**
בעזרת מגבלת זמן (שלושים יום), איום על הווזיר, והפתרון שמגיע רק ביום האחרון – ממש ברגע האחרון. גם הווזיר שומר את הפתרון בסוד עד המשפט.
7. **האם העשיר הוא דמות רעה, או רק אדם שעומד על זכויותיו? נמקו.**
תשובה פתוחה: הוא נהג בנדיבות כשנתן הלוואה, אבל התנאי האכזרי ושמחתו ללכת למשפט מראים חוסר רחמים. אפשר לדון ביחס בין חוק לצדק.
8. **האם לדעתכם "חוק" ו"צדק" הם תמיד אותו דבר? היעזרו בסיפור.**
תשובה פתוחה: ההסכם היה חוקי אך לא צודק, והפתרון החכם השיג צדק בתוך גבולות החוק.

חנ"מ: 1. העני · 2. שלושים יום · 3. ילדים משחקים · 4. ויתר

תשובות: העלמה החכמה והמלך – סיפור עם

1. **מהן שלוש המשימות שהמלך שלח לנערה?**
להדגיר שלושים ביצים מבושלות, להכין מפרשים לספינה מפקעת פשתן קטנה, ולרוקן את הים לתוך כוסית.
2. **מה ביקשה הנערה מהמלך אחרי החתונה?**
שיחתום על מסמך שאם יגרש אותה תוכל לקחת איתה דבר אחד, שהיא אוהבת יותר מכול.
3. **מה לקחה המלכה כשגורשה?**
את המלך עצמו – היא הרדימה אותו, הסיעה אותו לבית אביה והראתה לו את המסמך.
4. **מה הדרך הקבועה שבה הנערה עונה למשימות?**
היא לא מסרבת ולא נכשלת, אלא משיבה במשימה בלתי אפשרית מקבילה. כך היא מראה למלך שהדרישה שלו אבסורדית, בלי להעליב אותו ישירות.
5. **מה אפשר להבין מהתשובה "הרעם והשקר נשמעים למרחקים"?**
שקר מתפשט מהר ורחוק כמו רעם. התשובה מראה חוכמת חיים ולא רק פיקחות. היא גם רומזת לשרים שמחמיאים למלך.
6. **כיצד הסוף מפתיע, ומה הוא מגלה על אהבתה של המלכה?**
אנחנו מצפים שתיקח אוצר או תכשיט, אבל היא לוקחת את המלך. זה מגלה שהיא אוהבת אותו באמת, ושחוכמתה משמשת אותה גם כדי לשמור על הקשר ולא רק כדי לנצח.
7. **האם המלכה פעלה בהגינות כשהרדימה את המלך? נמקו.**
תשובה פתוחה: היא פעלה לפי מסמך שחתם עליו, ולא פגעה בו; מצד שני השתמשה בתחבולה בלי ידיעתו. חשוב שהתלמידים ינמקו.
8. **מה הסיפור אומר על כוח ועל חוכמה? האם המסר רלוונטי היום?**
תשובה פתוחה: החוכמה מנצחת כוח ומעמד, וגם בת עניים יכולה להיות חכמה מהמלך. אפשר לקשר לשוויון ולהערכת כישרונות.

חנ"מ: 1. הן היו מבושלות · 2. נתנה משימה קשה בחזרה · 3. עם הנערה החכמה · 4. את המלך

תשובות: מסע העני שחיפש את מזלו – סיפור עם

1. **את מי פוגש העני בדרך, ומה מבקש כל אחד?**
זאב רעב, איכר על אדמת טרשים ומפקד של חיילים מובסים. כל אחד מבקש שישאל גם על מזלו.
2. **מה עונה הנערה בעיר הקסומה על מזלם של שלושתם?**
המפקד הוא נסיכה, ומזלה יעלה אם תינשא לאיש חכם ואמיץ; לאיכר יש שבעה כדי זהב במערה; והזאב יבריא אם יאכל אדם טיפש.
3. **אילו שתי הצעות דחה העני בדרך חזרה?**
את הצעת הנישואים של הנסיכה, ואת הצעת השותפות של האיכר שהתעשר.
4. **מה הייתה טיפשותו של העני?**
הוא לא הבין שהמזל הגיע אליו בדרך – נסיכה שבחרה בו ושותפות עם האיכר – ובחר לרדוף אחרי עושר בלי עבודה. הוא חשב שמזל הוא משהו שמחכה במקום רחוק, ולא זיהה הזדמנויות קרובות.
5. **מה תפקיד החזרה המשולשת בסיפור?**
שלושה מפגשים בדרך הלוך ושלושה בדרך חזור יוצרים מבנה סימטרי. בכל מפגש בחזרה הקורא כבר מנחש מה יקרה, והמתח עולה עד המפגש האחרון עם הזאב.
6. **מה המשמעות של התשובה לאיכר: לקנות אדמה טובה ולעבוד "בחריצות ובתבונה"?**
המזל לבדו לא מספיק; צריך גם עבודה וחוכמה. האיכר מבין זאת ומצליח, ואילו העני רוצה עושר בלי לעבוד.
7. **האם הסוף של הסיפור צודק לדעתכם, או אכזרי מדי?**
תשובה פתוחה: זהו סוף "מוסר השכל" חריף, אופייני לסיפורי עם. אפשר לטעון שהוא מבליט את הלקח, ואפשר להציע סוף אחר שבו העני לומד מטעותו.
8. **מהו המסר של הסיפור על מזל, ובאיזו מידה הוא נכון בעיניכם?**
תשובה פתוחה: מזל הוא לזהות הזדמנויות ולפעול, ולא לחכות לנס. התלמידים יכולים להביא דוגמאות מחייהם.

חנ"מ: 1. מזל · 2. נסיכה · 3. זהב · 4. כי היה טיפש

תשובות: האיש המאושר ביותר בעולם – סיפור עם

1. **מה האמין האדם שיקרה אם יקבל את החולצה?**
שיגיע לחוכמה ולאושר.
2. **כמה זמן נמשך החיפוש?**
כמעט כל ימי חייו.
3. **מה גילה כשמצא את האיש המאושר?**
שאין לו חולצה בכלל.
4. **מה מסמלת החולצה במשל?**
היא מסמלת דבר חיצוני – רכוש או חפץ – שאנשים חושבים שיביא להם אושר. העובדה שלמאושר אין חולצה רומזת שאושר אינו תלוי בדברים שיש לנו.
5. **מה האירוניה בסיפור?**
המחפש בזבז את רוב חייו על חיפוש, ובכך אולי ויתר על האושר עצמו. והאיש שהוא מחפש מאושר דווקא בלי הדבר שהמחפש רוצה לקחת ממנו.
6. **מדוע הסיפור מסתיים בפתאומיות, בלי להסביר?**
הסיום הפתוח מזמין את הקורא לחשוב ולהסיק לבד. זהו מאפיין של משל: המסר לא נאמר במפורש.
7. **האם אתם מסכימים שאושר אינו קשור לרכוש? נמקו.**
תשובה פתוחה: אפשר לטעון שצרכים בסיסיים חשובים, אבל מעבר להם אושר נובע מיחסים, משמעות

ושלווה.

8. **האם המחפש בזבז את חייו, או שהמסע עצמו לימד אותו משהו?**
תשובה פתוחה: אפשר לראות בו טרגדיה, ואפשר לראות במסע תהליך של למידה שמוביל להבנה בסוף.

חנ"מ: 1. חולצה · 2. כמעט כל החיים · 3. שאין חולצה · 4. אושר לא בא מחפצים

תשובות: הפיקדון – יצחק לייב פרץ

1. **מה הציע הצייד לטוביה?**
שבע שנים טובות של עושר, ואת הבחירה אם יבואו מיד או בסוף חייו.
2. **מדוע בחרה סריל שהשנים יבואו מיד?**
כי לא היה להם כסף לשכר הלימוד של הילדים, והילדים נשלחו הביתה; היא בטחה שגם בעתיד יהיה טוב ("ברוך ה' יום יום").
3. **מה עשו טוביה וסריל בזהב?**
כמעט כלום: המשיכו לחיות מעבודתו של טוביה, ולקחו מהזהב רק לשכר הלימוד.
4. **מה פירוש המילה "פיקדון" ומה היא מלמדת על השקפת העולם של סריל?**
פיקדון הוא דבר שמשאירים אצלנו לשמירה ואינו שלנו. סריל רואה בעושר מתנה זמנית שיש לשמור עליה ולהשתמש בה רק לדבר החשוב באמת – החינוך.
5. **מה תפקידה של סריל לעומת טוביה?**
טוביה ישר ותמים אך מהסס; סריל היא בעלת ההחלטה, הביטחון והתבונה. היא קובעת את הבחירה, וגם מנסחת את המשמעות בסוף.
6. **כיצד משתמש פרץ במאפייני סיפור העם?**
דמות פלאית מחופשת (אליהו), מספר טיפוסי (שבע שנים), הפיכת חול לזהב, בחירה ומבחן, וסוף טוב עם מוסר. אבל הסגנון עשיר והומוריסטי, עם פנייה לקורא – וזה מה שהופך אותו לסיפור עם אמנותי.
7. **האם הייתם נוהגים כמו טוביה וסריל? מה דעתכם על הבחירה לא ליהנות מהעושר?**
תשובה פתוחה: אפשר להעריך את הצניעות והנאמנות, ואפשר לשאול אם מותר ליהנות ממתנה. חשוב לנמק.
8. **מה הסיפור אומר על חשיבות החינוך והלימוד?**
תשובה פתוחה: הדבר היחיד שבו השתמשו בזהב היה הלימוד של הילדים – הסיפור מציב את החינוך מעל עושר ונוחות.

חנ"מ: 1. סבל · 2. את אשתו · 3. לשכר לימוד · 4. משהו ששומרים בשביל מישהו

תשובות: שלוש הטבעות – ג'ובני בוקצ'ו

1. **מדוע זימן השולטן את מלכיצדק?**
כי היה זקוק לכסף, ורצה להכשיל את מלכיצדק בשאלה כדי שתהיה לו סיבה לקחת ממנו.
2. **מה הייתה השאלה של השולטן?**
איזו מבין שלוש הדתות – היהודית, המוסלמית והנוצרית – היא האמיתית.
3. **מה עשה האב שאהב את שלושת בניו באותה מידה?**
הזמין שתי טבעות זהות למקורית ונתן לכל בן טבעת, כך שאיש לא ידע מי קיבל את המקורית.
4. **מדוע עונה מלכיצדק בסיפור ולא בתשובה ישירה?**
משל מאפשר לומר דבר עמוק בלי לפגוע: הוא לא בוחר בדת אחת ולא מעליב את השולטן, ובכל זאת

אומר דבר אמיתי – שאין לאדם יכולת להכריע בשאלה זו.

5. **מה מסמלות הטבעות ומה מסמל האב?**
   הטבעות מסמלות את הדתות, האב מסמל את מי שנתן אותן, והבנים – את העמים. כל בן מאמין שבידו האמת, וכולם אהובים באותה מידה.
6. **כיצד משתנה היחס בין השולטן למלכיצדק במהלך הסיפור?**
   בהתחלה השולטן מתייחס אליו כמטרה לניצול; בסוף הוא מודה בכוונתו, מעריך את חוכמתו והופך אותו לחבר. החוכמה בונה כבוד הדדי.
7. **מה דעתכם על התשובה של מלכיצדק – חוכמה, התחמקות או שתיהן?**
   תשובה פתוחה: אפשר לראות בה התחמקות מנומסת, ואפשר לראות בה עמדה אמיצה של כבוד לכולם. חשוב לנמק.
8. **מה המסר של הסיפור לגבי יחסים בין אנשים שונים זה מזה? האם הוא חשוב גם היום?**
   תשובה פתוחה: כבוד הדדי, ענווה והקשבה; ההבנה שאפשר להאמין במשהו ולכבד גם את מי שמאמין אחרת.

חנ"מ: 1. כי היה צריך כסף · 2. שלוש · 3. לא · 4. בחברות

מחוון משימת הסיכום

קריטריון	נקודות
מבנה הסיפור העממי: פתיחה, בעיה, חזרה משולשת, סיום	30
דמויות שטוחות וניגודים ברורים	20
מקוריות ופתרון חכם לבעיה	20
פסקת ההסבר והקשר ליצירות היחידה	15
לשון, פיסוק וכתיבה בהירה	15
סה"כ	**100**

השייח' הפיקח מוציא לאור משפט

סיפור עם · סיפור עם

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** דמיינו שארבעה אנשים חשודים בגנבה וכולם נשבעים שהם חפים מפשע. בלי מצלמות ובלי טביעות אצבע – איך הייתם מגלים את האמת?

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1. מה נגנב מבית ראש הסוחרים?

2. באילו דרכים ניסו למצוא את הגנב לפני שפנו לשייח'?

3. מה הייתה התחבולה של השייח'?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1. מדוע דווקא הגנב נשאר עם ידיים נקיות? מה זה מלמד על נפש האדם?

2 מה תפקידו של הקהל הגדול בסיפור?

3 מה מסמל ההבדל בין השייח' שגר באוהל לבין השולטן, הווזיר והמשטרה?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ מבנה הסיפור העממי
- ◯ ניגוד
- ◯ דמות
- ◯ תפנית

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 האם התחבולה של השייח' הוגנת? האם מותר לשקר (על הסוס) כדי לגלות את האמת?

2 האם לדעתכם ההבדל בידיים הוא הוכחה מספקת? מה הייתם בודקים עוד?

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו את הסיפור מנקודת המבט של הסוס, שעומד באוהל ושומע הכול. מה הוא חושב כשהאנשים תופסים בזנבו?

גראם פחות גראם יותר

סיפור עם · סיפור עם

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** האם הסכם שחתמתם עליו מחייב תמיד, גם כשהוא לא הוגן? חשבו על דוגמה מחיי היום-יום.

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1. מה היה התנאי של העשיר להלוואה?

2. מה עשה המלך כשלא ידע איך לפסוק?

3. מאיפה הגיע הפתרון?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1. מדוע לדעתכם הפתרון מגיע דווקא מילדים?

2 מה משמעות התנאי "לא גרם יותר ולא גרם פחות"?

3 כיצד הסיפור בונה מתח?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ מבנה הסיפור העממי
- ◯ ניגוד
- ◯ חזרות
- ◯ תפנית

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 האם העשיר הוא דמות רעה, או רק אדם שעומד על זכויותיו? נמקו.

2 האם לדעתכם "חוק" ו"צדק" הם תמיד אותו דבר? היעזרו בסיפור.

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו את הדיאלוג בין הווזיר למלך כשהווזיר פורץ לארמון וצועק "הפתרון בידי!". למה הווזיר לא מגלה את הפתרון מיד?

העלמה החכמה והמלך

סיפור עם · סיפור עם

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** מה עושים כשמישהו חזק מכם דורש מכם משימה בלתי אפשרית? האם אפשר לענות לו בלי לסרב ובלי להיכשל?

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1. מהן שלוש המשימות שהמלך שלח לנערה?

2. מה ביקשה הנערה מהמלך אחרי החתונה?

3. מה לקחה המלכה כשגורשה?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1. מה הדרך הקבועה שבה הנערה עונה למשימות?

2 מה אפשר להבין מהתשובה "הרעם והשקר נשמעים למרחקים"?

3 כיצד הסוף מפתיע, ומה הוא מגלה על אהבתה של המלכה?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ חזרות
- ◯ ניגוד
- ◯ מבנה הסיפור העממי
- ◯ תפנית

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 האם המלכה פעלה בהגינות כשהרדימה את המלך? נמקו.

2 מה הסיפור אומר על כוח ועל חוכמה? האם המסר רלוונטי היום?

✍️ **משימת כתיבה:** המציאו משימה בלתי אפשרית רביעית שהמלך שולח, וכתבו את התשובה החכמה של הנערה באותה תבנית.

מסע העני שחיפש את מזלו

סיפור עם · סיפור עם

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** "משנה מקום משנה מזל" – האם אתם מסכימים? מהו בעיניכם מזל: משהו שמחכה לנו, או משהו שצריך לזהות?

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1. את מי פוגש העני בדרך, ומה מבקש כל אחד?

2. מה עונה הנערה בעיר הקסומה על מזלם של שלושתם?

3. אילו שתי הצעות דחה העני בדרך חזרה?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1. מה הייתה טיפשותו של העני?

2 מה תפקיד החזרה המשולשת בסיפור?

3 מה המשמעות של התשובה לאיכר: לקנות אדמה טובה ולעבוד "בחריצות ובתבונה"?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ מבנה הסיפור העממי
- ◯ חזרות
- ◯ אירוניה
- ◯ סמל

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 האם הסוף של הסיפור צודק לדעתכם, או אכזרי מדי?

2 מהו המסר של הסיפור על מזל, ובאיזו מידה הוא נכון בעיניכם?

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו סוף אחר לסיפור: העני מבין את טעותו כשהוא פוגש את הנסיכה או את האיכר. מה הוא אומר ומה קורה אחר כך?

האיש המאושר ביותר בעולם

סיפור עם · סיפור עם

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** אם הייתם יכולים לקבל חפץ אחד מהאדם המאושר ביותר בעולם, ושהחפץ יעביר אליכם את האושר שלו – מה הייתם בוחרים, ולמה?

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1. מה האמין האדם שיקרה אם יקבל את החולצה?

2. כמה זמן נמשך החיפוש?

3. מה גילה כשמצא את האיש המאושר?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1. מה מסמלת החולצה במשל?

2 מה האירוניה בסיפור?

3 מדוע הסיפור מסתיים בפתאומיות, בלי להסביר?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ סמל
- ◯ אירוניה
- ◯ מבנה
- ◯ דמות

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 האם אתם מסכימים שאושר אינו קשור לרכוש? נמקו.

2 האם המחפש בזבז את חייו, או שהמסע עצמו לימד אותו משהו?

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו את המשפט שהאיש המאושר אמר למחפש, ואת מה שהמחפש עשה בבוקר שאחרי.

הפיקדון

יצחק לייב פרץ · סיפור עם אמנותי

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** אם היו מציעים לכם שבע שנים של עושר – הייתם בוחרים לקבל אותן עכשיו, או בסוף חייכם? ומה הייתם עושים בכסף?

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1 מה הציע הצייד לטוביה?

_____

_____

2 מדוע בחרה סריל שהשנים יבואו מיד?

_____

_____

3 מה עשו טוביה וסריל בזהב?

_____

_____

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1 מה פירוש המילה "פיקדון" ומה היא מלמדת על השקפת העולם של סריל?

_____

_____

_____

2 מה תפקידה של סריל לעומת טוביה?

3 כיצד משתמש פרץ במאפייני סיפור העם?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ מבנה הסיפור העממי
- ◯ דמות
- ◯ מבנה
- ◯ סמל

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 האם הייתם נוהגים כמו טוביה וסריל? מה דעתכם על הבחירה לא ליהנות מהעושר?

2 מה הסיפור אומר על חשיבות החינוך והלימוד?

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו מכתב קצר שסריל כותבת לילדיה בבגרותם, ומסבירה להם למה בחרה כך בשבע השנים הטובות.

שלוש הטבעות

ג׳ובני בוקצ׳ו · סיפור עם אמנותי

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** האם אפשר לענות על שאלה מסוכנת בלי לשקר ובלי לפגוע באיש? חשבו על מצב שבו כל תשובה "ישירה" תכעיס מישהו.

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1 מדוע זימן השולטן את מלכיצדק?

2 מה הייתה השאלה של השולטן?

3 מה עשה האב שאהב את שלושת בניו באותה מידה?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1 מדוע עונה מלכיצדק בסיפור ולא בתשובה ישירה?

2 מה מסמלות הטבעות ומה מסמל האב?

3 כיצד משתנה היחס בין השולטן למלכיצדק במהלך הסיפור?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ מבנה
- ◯ סמל
- ◯ דמות
- ◯ מבנה הסיפור העממי

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 מה דעתכם על התשובה של מלכיצדק – חוכמה, התחמקות או שתיהן?

2 מה המסר של הסיפור לגבי יחסים בין אנשים שונים זה מזה? האם הוא חשוב גם היום?

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו את המכתב שבו השולטן מחזיר את החוב למלכיצדק ומסביר לו מה למד ממנו.

🏆 משימת סיכום

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

כתבו סיפור עם מקורי משלכם (עמוד וחצי לפחות). הסיפור צריך לכלול פתיחה עממית, לפחות שתי דמויות שטוחות מנוגדות, חזרה משולשת, בעיה או מבחן שהגיבור או הגיבורה פותרים בחוכמה, וסיום עם מוסר השכל. לאחר מכן כתבו פסקת הסבר קצרה: אילו מאפיינים של סיפור העם שילבתם ואיפה, ולאיזה סיפור מהיחידה הסיפור שלכם דומה.

✂️ כרטיס יציאה

1. ציינו שני מאפיינים של סיפור עם שמצאתם היום בסיפור שקראנו.

_____

2. איזו דמות חכמה מהיחידה הייתם רוצים לפגוש, ולמה?

_____

3. השלימו: מזל טוב הוא בעיניי...

_____